

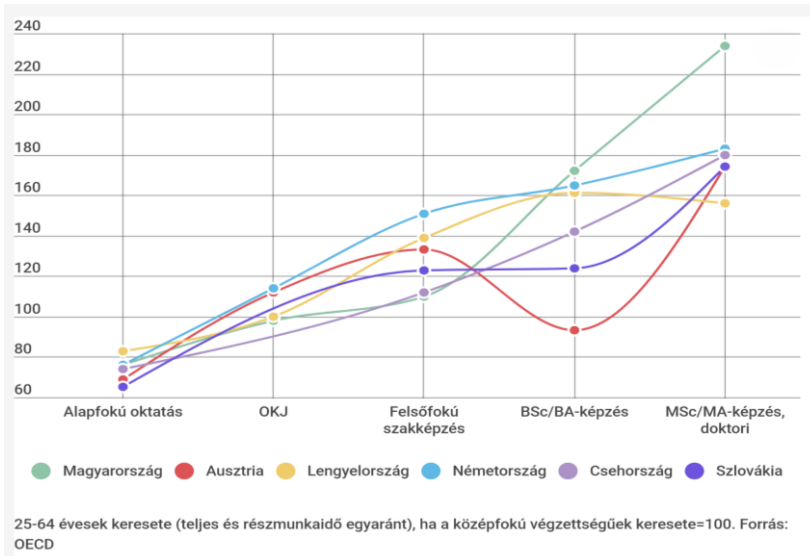
Aki jól akar keresni, menjen szépen egyetemre!

Akár mennyien mondják, hogy a fiatalok jobban tennék, ha az iskolapadban való ücsörgés helyett inkább szakmát tanulnának, a számok alapján igenis megéri diplomát szerezni. Az OECD megjelent kötete szerint Magyarországon különösen nagyot dob az ember fizetésén, ha felsőfokú végzettsége van. Az elemzés foglalkozik a fejlett országok oktatási költségeivel, az iskolai autonómia kérdésével, a tanárok leterheltségével és sok minden mással is. Kiválogattunk néhány érdekesebb grafikont.

Ha azt nézzük, hogy különböző iskolai végzettségekkel mennyit lehet keresni, Magyarországon még mindig nagyon megéri egyetemre menni, derül ki a világ fejlett országait tömörítő Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) kedden megjelent, Education at a Glance 2018 című kötetéből.

Ez máshol is így van, de nálunk különösen. Ha 100-nak vesszük a középfokú végzettségűek (érettségizettek) keresetét, a Magyarországon mesterképzést vagy doktori iskolát végzettek keresete 234. Nincs még egy európai ország, ahol ekkora lenne a különbség, csak a távoli Mexikóban, Chilében és az Egyesült Államokban ugrik hasonló a diplomásbér.

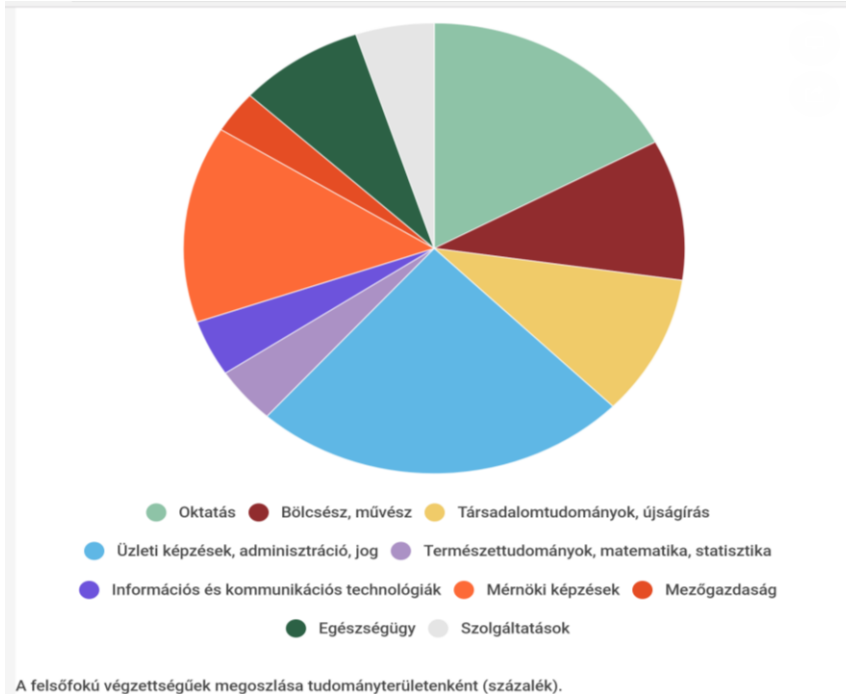
Látszik, hogy még az alapképzés elvégzése is nagyobbat dob az ember fizetésén, mint bármelyik kiválasztott országban. A második szintet jobb híján neveztük el OKJ-nak: ide tartozik minden képzés, ami már nem középfokú, de még nem is felsőokú (angolul *post-secondary, non-tertiary*). Magyarországon jellemzően az OKJ-s tanfolyamok, vagy a szakiskolát végzettek érettségire való felkészítése tartozik ide. (A cseheknél és a szlovákoknál erről nincs adat).

Az OECD-országokban a diplomás 25-64 évesek 54 százalékkal többet keresnek, mint a középfokú végzettségűek, de különösen a férfiak járnak jól: a diplomás nők 26 százaléka kevesebbet keres a diplomás férfiaknál. Azokban az országokban, ahol kevesebb az iskolázatlan ember, kisebbek az egyenlőtlenségek is. Ezért kritizálják sokan a magyar kormányt, amiért lejjebb vitte a tankötelezettségi korhatárt, vagy amiért az elmúlt években a diplomaszerezés helyett rendszeresen a szakmatanulásra biztatta a fiatalokat.

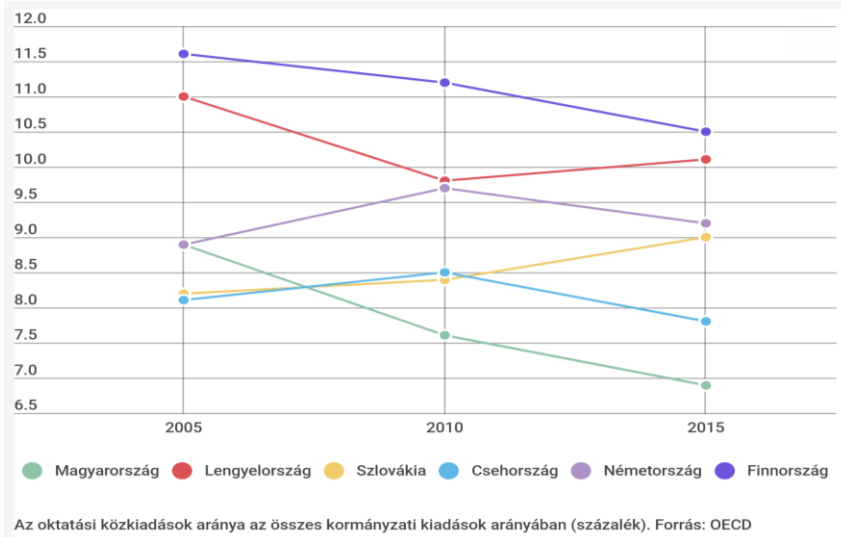
A következő grafikon azt mutatja, milyen arányban szereznek diplomát Magyarországon és más országokban a különböző tudományterületeken. A megoszlások nagyjából hasonlóak, a legtöbben általában mérnöki és üzleti területeken végeznek, igaz, a humántudományos képzést tekintve például megelőzzük az általunk kiválasztott országokat. A finnek és a szlovákok ugyanakkor különösen nagy mértékben képeznek embereket az egészségügybe, szemben például a németekkel, az osztrákokkal vagy a magyarokkal.

A nemek közti különbségek itt is jelentősek. Az OECD-országokban átlagosan a férfiak 25 százaléka szerez mérnöki diplomát, míg a nőknek csak 6 százaléka. Másfelől csak a férfiak öt százaléka végez pedagógiai irányban, szemben a nők 14 százalékaival.

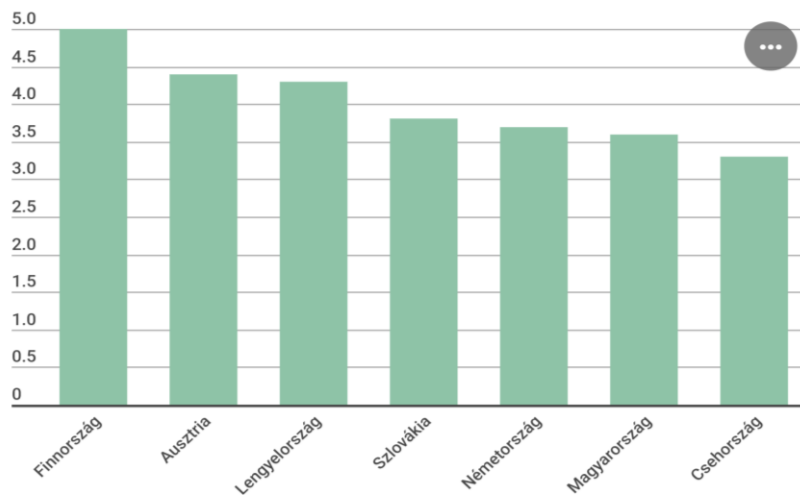

A kötet jelentős része az oktatási kiadások alakulásával foglalkozik, ami akkor a legérdekesebb, ha a hosszú távú trendeket nézzük. Magyarország 2005 és 2015 között folyamatosan csökkentette az oktatásra fordított közkiadások arányát az összes kormányzati költséghez képest. Ez így történt például a finnknél vagy a lengyeleknél is, de ők sokkal magasabbról indultak, és még mindig bőven előttünk vannak. A szlovákok viszont folyamatosan növelték ezt az arányt.

Az, hogy egy ország mennyit költ oktatásra, csak látszólag egyszerű kérdés. Előfordul, hogy az ország GDP-jéhez viszonyítják, máskor az összes kormányzati költséghez (ahogy most mi is). Ebbe az OECD beleszámolta a magánszektorban juttatott közkiadásokat és bizonyos, háztartásokat célzó támogatásokat is.

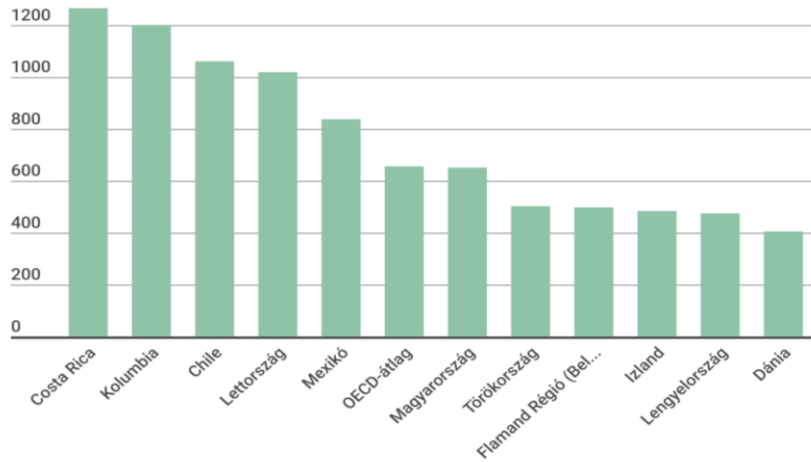

Lássuk, mennyit költöttünk oktatási intézményekre a GDP arányában 2015-ben, és hogyan teljesítettek ebben más európai országok! Ezek a számok sem magától értetődőek, ha például beleszámolnánk a kutatás-fejlesztésre fordított kiadásokat, valamivel minden országban többet kapnánk.

Oktatási intézményekre fordított kiadások a GDP arányában (2015). Forrás: OECD

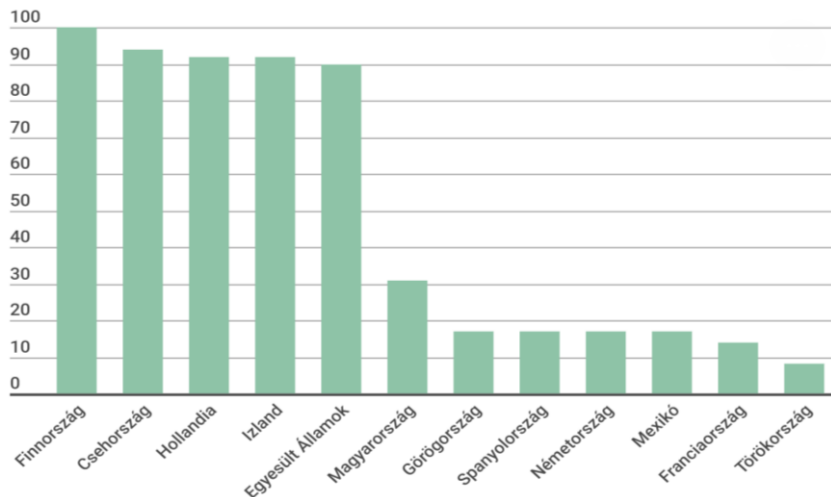
Arról, hogy mekkora probléma a tanárok toborzása, és mekkora szerepe van ebben a fizetésnek, szintén OECD-kiadvány alapján. A tanárokat illetően itt most csak azt nézzük meg, hány tanítási órát kell vállalniuk évente a középfokú oktatásban dolgozóknak. Ebben valamivel az OECD-átlag alatt vagyunk, Costa Rica az éllovas, és a dán tanárokat terheli a legkevesebb óra. Nálunk ez a szám most 652, de 2000-ben még csak 555 volt, azóta folyamatosan nő.

Középfokú oktatásban tanító tanárok éves tanítási óraszám. Forrás: OECD.

Magyarországon állandóan középpontban van az iskolai autonómia kérdése. Különösen azóta, hogy a Fidesz-kormány állami kézbe vette az iskolákat, majd miután a központosítással létrehozott szuperszervezet, a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (Klik) működéseképtelennek bizonyult, valamelyest lazítottak a kereteken.

Az OECD aszerint is összehasonlította a különböző országokat, hogy a döntések hány százaléka születik úgy, hogy előtte legalább konzultálnak a helyi vagy az iskolai szinttel. A 38-ból 16 országban a döntések többsége az iskolában születik, Csehországban és Hollandiában kétharmados ez az arány. Az országok felében a személyi döntéseket és a források elköltését utalták iskolai hatáskörbe. Tizenegy országban a központi döntések dominálnak, Luxemburg, Mexikó és Portugália a leginkább centralizált ebből a szempontból.

A döntések hány százaléka születik úgy, hogy legalább konzultálnak előtte a helyi vagy iskolai szinttel (százalék)? Forrás: OECD

A kormány örül a jelentésnek

Maruzsa Zoltán köznevelésért felelős helyettes államtitkár keddi sajtótájékoztatóján azt mondta, a jelentésben foglalt megállapítások nem okoztak meglepetést a kormánynak, és úgy látják, az OECD pozitív képet festett az országról. Ezt részben arra alapozta, hogy az OECD adatai alapján Magyarországon kiemelkedően sok három éves vagy fiatalabb gyermekek jár óvodába és bölcsődébe, valamint az OECD-átlag felett költünk óvodai ellátásra.

A pedagógusfizetésekkel kapcsolatban azt mondta, ezek 2013 óta jelentősen nőttek, bár még mindig elmaradnak a nemzetközi szinttől. Maruzsa szerint már látszik az életpályamodell hatása: “Míg egy 15 éves tapasztalattal rendelkező középiskolai tanár fizetésének reálértéke 2005 és 2013 között 35 százalékkal csökkent, az életpályamodell bevezetése óta viszont az eredeti szinthez képest 2015-re 10 százalékkal magasabbra emelkedett”. Az államtitkár azt ígérte, ezen a területen további intézkedések várhatók.

Maruzsa kiemelte, hogy a jelentés alapján a magyar felsőoktatás kiemelkedő jövedelmi és foglalkoztatási előnyt biztosít. Az oktatási kiadásokról azt mondta, a 2015-ös számok alapján “nem állunk előkelő helyen”, de azóta nőttek a ráfordítások.